

Декларация

на българските природозащитни организации за промяна на природозащитната политика

Неадекватната оценка на стойностите на българската природа от парламентите и правителствата през периода 1989-97 г. значително забави реформата в **природозащитното законодателство** и политика. Едва през 1997 г. започна реформата в този сектор, като за съжаление инициатор за това бяха не Правителството и Парламентът, а стартирането на предприсъединителните преговори с Европейския Съюз. За по-малко от четири години в страната бяха приети 9 закона, засягащи консервацията и управлението на природните ресурси. Последният от тях - Законът за биологичното разнообразие, бе приет на 9 август 2002 г. С този нормативен акт завърши в основни линии хармонизацията на природозащитното законодателство с европейското.

За съжаление, хармонизирането на ресурсната нормативна база все още изостава и е далеч от европейските консервационни критерии. Въпреки желанието на Правителството през последните години за нейното подобряване и участието на световни донори като GEF и Световна банка, все още това не е направено, поради деструктивната роля, която играе дърводобивното лоби.

Очакванията, че напредъкът в законодателната реформа ще доведе до забележимо снижаване на нивото на заплахите не се оправдаха. Дори напротив, рязко се увеличи унищожаването на хабитати и видове. Особено тежка е ситуацията с намаляване на горите (повече от 70% от крайречните гори вече са унищожени). Уникални крайморски хабитати и ландшафти станаха жертва на незаконно или полузаконно строителство. Трябва да бъде споменато също и безобразното изсичане на гори в национални паркове, за обслужване на частни интереси при строителството на ски-комплекси.

Каква е причината за липсата на реален напредък, въпреки добрата нормативна база? На първо място, страната до този момент не разполага с адекватни структури за опазване на природата и природните ресурси, т.е. не е извършена необходимата структурна и **институционална реформа**. Институционалният капацитет (държавните служители), носещ отговорност за консервационната политика, е слаб както в количествено, така и в качествено отношение. Сравнен с аналогичния в европейските страни, той отстъпва в пъти. Друг особено важен проблем е, че все още не е извършена (а даже не е започнала) **междусекторната интеграция**, задължителната според международните ангажменти (*Конвенция за биологичното разнообразие и Общоевропейска стратегия за опазване на биологичното и ландшафтно разнообразие*). Въпреки наличието на добри закони и добра национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие, ако те не бъдат интегрирани в ресурсната нормативна база, Националният план за развитие и регионалните стратегии, планове и програми, загубите за биологичното разнообразие не само няма да намаляват, а ще се увеличават прогресивно, поради очаквания икономически растеж.

Българското правителство подписа Киевската резолюция за биологичното разнообразие, с което се задължи до 2010 година да спре загубата на биологично разнообразие на всички нива. **Ако не се извърши мащабна институционална и структурна реформа, тази цел няма да бъде изпълнена.**

Българската природозащитна общност, НПО и независими експерти:

Определят българското биологично и ландшафтно разнообразие като най-значимото национално богатство, изискващо адекватна консервационна политика.

Оценяват досегашната консервационна политика като неадекватна и нуждаеща се от сериозна качествена промяна.

Настояват за ускорено интегриране на консервационните инструменти (закони, конвенции и стратегии) в ресурсното законодателство, националните и регионални планове за развитие.

Определят строителството на енергийни обекти на териториите на Националната екологична мрежа „Натура 2000” като критично висока заплаха (Финансовите инструменти на Протокола в Киото предизвикаха бум на строителството на МВЕЦ-ове и вятърни електроцентрали. За съжаление по-голямата част от тези обекти се разполагат на територии с високо биологично и ландшафтно разнообразие).

Определят капацитета и възможностите за взимане на решения на държавния сектор в областта на биологичното разнообразие като недостатъчни и неспособни да прилагат съвременното природозащитно законодателство и да намалят високото ниво на заплахите.

Определят средствата, които отделя държавният бюджет за опазване на биологичното разнообразие като крайно недостатъчни за прилагане на консервационното законодателство и изпълнение на международните ангажименти към Конвенцията за биологичното разнообразие, в това число и за постигане на целта на 2010.

Препоръчват следния пакет от конкретни законодателни и политически инициативи, които да подобрят значително качеството на консервационната политика:

Законодателни:

- Интегриране на изискванията на Европейската конвенция за ландшафта във вътрешното законодателство. Варианти за посоката на интеграция са: общ закон за ландшафта или специфични закони (Закон за черноморското крайбрежие и др.). Интеграцията и промените в законодателството да бъдат съобразени и с Тематично Действие № 4 на Паневропейската стратегия за опазване на биологичното и ландшафтно разнообразие. Основната цел трябва да бъде насочена към ограничаване строителството в територии с високо ландшафтно разнообразие, както и в обекти от висок обществен интерес и полза.
- Промяна на Закона за защитените природни територии и Закона за биологичното разнообразие, с цел ограничаване на строителството в териториите на Националната екологична мрежа „Натура 2000”. В тази връзка и промяна на Закона за устройство на територията (отпадане на чл. 131, който позволява безпрепятствено да се променя предназначението на земята).
- Завършване на хармонизацията на горското законодателство, съгласно европейските директиви и политическите решения на Министерската конференция за опазване на горите в Европа, Паневропейската стратегия за опазване на биологичното и ландшафтно разнообразие и Закона за биологичното разнообразие.

* (Закон за биологичното разнообразие, пакет Конвенции за биологичното разнообразие, Общоевропейска стратегия за опазване на биологичното и ландшафтно разнообразие, Национална стратегия за биологичното разнообразие)

- Подкрепа на моделите за реструктуриране на горския сектор, предложени от Правителството, GEF и Световна банка, особено в частта им за **изграждане на система за охрана на горите и борба с корупцията**.
- Реформата в горския сектор трябва да подкрепи също и законодателно въвеждане на продажба на дървесина на склад в държавните и общински гори, обхващаща най-малко 80 % от обема на сечите в тях.
- Ускорено въвеждане на устойчиво управление на горите (горска сертификация), чрез въвеждането на пазарни стимули като забрана за износ на несертифицирана дървесина или изделия от нея.
- Промяна на Закона за водите, с цел хармонизирането му с изискванията на Рамковата директива за водите на Европейския съюз (2000/60/ЕС). Промяната е необходима, за да ограничи безконтролния добив на инертни материали и пясък в поречията на големите реки, който наред с това е и силно развит корупционен механизъм.
- Промяна на нормативната база за извършване на процедурите по оценка на въздействие върху околната среда и осигуряване на възможност за ефективен граждански контрол върху процеса.

Политически:

- Повишаване на капацитета и възможността за взимане на управленски решения на Националната служба за защита на природата. Началникът на Националната служба трябва да получи статут равен на Зам. министър на околната среда.
- Развитие и увеличаване на щата и оформяне на регионални структури на Националната служба за защита на природата.
- Осигуряване на целева финансова и институционална подкрепа за наваксване на пропуските при изграждане на Националната екологична мрежа, в това число и осигуряването на специфични нормативни процедури, които да не противоречат на ЗБР, за ускорено приемане на новите защитени зони (организиране на едновременни съгласувания и обсъждания на биогеографски принцип).
- Осигуряване на необходимите средства за компенсаторни плащания по Натура 2000 не само от Европейски източници, но и със задължителното участие на националния бюджет.
- Министерството на околната среда да внесе за разглеждане в Комисията за координация на работата по борбата с корупцията към Министерски съвет и Главна прокуратура всички случаи на незаконно унищожаване на ландшафти и хабитати по българското Черноморско крайбрежие и защитените територии.
- Българското правителство, съвместно с Националното сдружение на Общините, трябва да изработи различни по структура и йерархия квалификационни програми за развитие и обучение на общински еколози в областта на консервационния и ресурсен мениджмънт. Без адекватно подпомагане на общинските капацитети, реформата в консервационната политика ще бъде крайно затруднена.

Подписана от:

Федерация на природозащитни сдружения “Зелени Балкани”

Асоциация на парковете в България

Световен фонд за дивата природа / Дунавско – Карпатска програма

Българско дружество за защита на птиците / БъртЛайф България

Информационен и учебен център по екология

Сдружение “За Земята”

Сдружение за дива природа Балкани

Сдружение Природен фонд

Българска фондация за биоразнообразието

МЕО „Родопи”

